

УДК 378.14

Г.В. ТОВКАНЕЦЬ

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет, м. Мукачеве, Україна

ВИЩА ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: НАПРЯМИ РОЗВИТКУ І УДОСКОНАЛЕННЯ

Основним джерелом економічного зростання, розвитку стають знання й інновації. Реалізація успішної професійної економічної діяльності буде здійснюватися людиною, яка має високий професійний та кваліфікаційний рівень, що відповідає потребам розвитку економічної сфери.

Проблемі підготовки фахівців економічного профілю та розвитку теорії людського капіталу у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів розглядалася, розвитку тенденцій світової спільноти, вищої освіти та економічної освіти у вищій школі в умовах глобалізації присвячені дослідження зарубіжних (Ф. Альтбах, Й. Буцко, Ф. Кернкрос, Л.Клайн, С. Курбатов, С. Мендловіц, Й. Малах, П. Мігок, Т. Монахан, Е. Ласло, В. Пеняк, Б.Плескович, П. Скотт, Е.Тоффлер, Ф. Фукуяма, Н. Хілі, Х. Хорта, В. Чан, Й. Шумпетер, Ю. Щербанін) та вітчизняних (В. Андрущенко, В. Кремень, В. Луговий, В. Лукашевич, М. Чешко та ін.) науковців і дослідників.

Розвиток економічної освіти в Україні на сучасному етапі зумовлений глобалізацією міжнародних економічних та фінансових зв'язків, формуванням інформаційного суспільства, в якому знання і соціальна відповідальність стають головними чинниками життєдіяльності людини як творчого працівника, споживача і члена суспільства; необхідністю пріоритетного розвитку у суспільстві і державі гуманістичних, соціально орієнтованих загальнолюдських моральних норм і цінностей; виробленням прогностичних знань для своєчасного прийняття і реалізації соціально відповідальних рішень, що сприяють розвитку як особистості, так і суспільства загалом; потребами самої економічної освіти у визначенні нових принципів і механізмів побудови системи освіти в Україні, шляхів практичної переорієнтації на них економічної освіти; у вивченні, творчому осмисленні новітніх тенденцій світового розвитку освіти, обґрунтованого поєднання зарубіжних технологій із досягненнями національної освіти в процесах інтеграції у європейський та світовий освітянський простір [2, с. 4].

Економічна освіта у вищих навчальних закладах України має за мету підготовку фахівців-економістів із сучасним світоглядом, професійними знаннями інноваційного характеру, вміннями їх практичного використання при розв'язанні соціально-економічних проблем на базі постійної самоосвіти.

Прискорення процесів євроатлантичної інтеграції може бути успішним тільки за умови проведення кардинальних і дуже швидких перетворень в системі вищої економічної освіти.

Вивчення документальних джерел і наукової літератури [1; 3; 4]: уможливило обґрунтування таких напрямів розвитку вищої економічної освіти в Україні.

1. Створення умов для самореалізації особи як економічно активного члена суспільства, здатного свідомо долучатися до економічного життя країни; задоволення потреб суспільства і держави у фахівцях економічного профілю, здатних практично реалізувати стратегію сталого економічного, соціального і духовного розвитку України.

2. Оптимізація структури спеціальностей та спеціалізацій вищої економічної освіти, яка здійснюється згідно з тенденціями розвитку економічної освіти та практики з урахуванням вимог ступеневої підготовки фахівців, що передбачає інтеграцію в групи близькі за змістом освіти і характером майбутньої роботи спеціальності з урахуванням

ступеневості освіти; розробка переліку економічних спеціальностей, максимально наближених до переліку наукових спеціальностей; розвиток спеціалізації як засіб реагування на вимоги практики, віддзеркалення регіональної специфіки та реалізації науково-педагогічного потенціалу вищих навчальних закладів [2, с. 4].

3. Удосконалення управління вищою економічною освітою, що повинно здійснюватися на основі: удосконалення системи управління моніторингом та контролем якості економічної освіти через налагодження взаємодії між відповідними державними, громадсько-державними та громадськими органами.

4. Удосконалення економічної освіти в школі, що передбачає сприяння тому, щоб економічна освіта допомагала учням набути досвіду самостійного прийняття рішень в економічних ситуаціях, формувати навички застосування економічних знань, розуміти сутність економічних подій і явищ; вважати недоцільним вивчення спеціальних економічних дисциплін у загальноосвітній школі.

5. Удосконалення стандартів економічної освіти що передбачає: модернізацію галузевих стандартів вищої освіти різних освітньо-кваліфікаційних рівнів; запровадження в навчальний процес форм і методів, що забезпечують посилену орієнтацію його на практичну або наукову підготовку студентів залежно від освітнього-кваліфікаційного рівня.

6. Поглиблення зв'язків між економічною освітою і практикою. Висока якість підготовки сучасного фахівця забезпечується поєднанням фундаментальних та спеціальних знань із практичною підготовкою.

7. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів: розробка цілісної системи пошуку та відбору талановитої молоді для вступу до аспірантури, створення молодіжних наукових центрів при вищих навчальних закладах, створення механізму прогнозування потреб вищої освіти в науково-викладацьких кадрах економічного профілю тощо.

8. Створення системи багатоканального фінансування вищої освіти та сприятливих умов щодо самостійного пошуку й залучення вищими навчальними закладами додаткових коштів; розробка нормативно-правової бази для забезпечення економічної незалежності вищих навчальних закладів.

На початку XXI століття актуальними стають істотне підвищення ефективності і якості міжнародної діяльності українських вищих навчальних закладів економічного профілю, розширення експорту освітніх послуг, уведення спільних освітніх програм; впровадження заходів щодо взаємного визнання і встановлення еквівалентності документів про вищу і післядипломну професійну освіту, про вчені звання України та іноземних держав; створення системи взаємодії національних та міжнародних освітніх асоціацій, організацій з питань впровадження єдиних підходів до змісту, тривалості, структури і критеріїв якості освіти; вжиття заходів щодо адаптації навчального процесу відповідно до норм міжнародної практики.

1. Концепція віртуальної інтернаціоналізації вищої освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eicl.kharkiv.edu/upload/>. 2. Концепція розвитку економічної освіти в Україні // Освіта України. – 2004. – 23 січня. – С. 4 – 5. 3. Кремень В. Г. Синергетика в освіті : монографія / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К. : Педагогічна думка, 2012. – 368 с. 4. Сталий людський розвиток: забезпечення справедливості: національна доповідь / кер. авт. колективу Е. М. Лібанова / Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи. – Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2012. – 412 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>